

Nr 48.

Av herr **Persson, Karl**, och herr **Jansson, Fridolf**, om ändrade grunder för producentbidraget för mjölk.

Producentbidraget i sin nuvarande utformning tillkom i samband med 1947 års riksdagsbeslut om den framtida jordbrukspolitiken. Reglerna för detsamma ha under årens lopp kritiserats i olika avseenden. Den starkaste kritiken har riktats mot att det mest har gynnat stödjordbruket, under det att det småbruk, som är så stort att en familj, som uteslutande är hänvisad att leva på jordbruket, inte har fullt kunnat utnyttja detsamma.

Genom att avdragsregeln har satt in redan vid mjölkleveranser över 7 000 kg per år har ett småbruk om inte mer än 4 å 5 kor knappast kunnat få ut hela beloppet. En annan olägenhet är att småbruk med en odlad areal av över 10 ha genom en annan spärregel varit helt avstängda. En tredje spärregel är att den, som efter den 1 juli 1948 övertagit ett jordbruk, i de allra flesta fall är helt avstängd.

Några egentliga orättvisor genom att stödjordbruket skulle fått för mycket tro emellertid inte vi ha förefunnits. Enligt tillgänglig statistik ha i alla fall jordbruk under 5 ha haft det allra sämsta ekonomiska resultatet. Värre är det säkerligen med olägenheten att de något större småbruket, som hade behövt bidraget ograverat, inte ha kunnat utnyttja detsamma därför att de olika spärreglerna antingen för hårt minskat bidraget eller helt avstängt dem. Den allra värsta olägenheten är säkert att en nytillkommen småbrukare är utestängd.

En kommitté som sedan något år tillbaka har arbetat på problemet har nyss framlagt ett förslag om en viss omfördelning av bidraget. Då emellertid direktiven för denna kommitté varit alldeles för snävt tilltagna — anslagsbeloppet fick bl. a. inte överskridas — har resultatet endast blivit att ett visst belopp skulle tagas från de allra minsta brukningsdelarna och läggas till något större. Bidraget skulle minska från 12 till 8 öre per kg och i stället utgå för större mjölmängd, jämte andra småjusteringar.

Den nye jordbruksministern har i sin programförklaring talat om att han tänkte införa ett till förmån för det mindre jordbruket differentierat mjölkpris, för vilket medel skulle utgå subventionsvägen.

Vi föreslå att det gamla producentbidraget sammanslås med det bebådade differentierade mjölkpriset och tillsammans med detta får utgå som ett bottenpris för en grundkvantitet mjölk från varje mjölkproducerande jordbruk. Det kan då anses rättvist att det nuvarande bidragsbeloppets storlek

av 12 öre per kg bibehålles men att kvantiteten bidragsberättigad mjölk åtminstone fördubblas. Med hänsyn till att båda bidragsformerna sammanslås kan det även anses rättvist att avdragsregeln helt slopas och att alla såväl stora som små leverantörer få bidraget. Om vi låta bidraget utgöra 12 öre per kg och utgå för upp till 8 000 kg årsleverans, får den, som levererar denna kvantitet, 960 kr. i merpris eller 12 öre i bidrag för all mjölk. Samma merpris per kg får även den, som levererar under 8 000 kg per år. Den som levererar 16 000 kg per år får också 960 kr. men endast 6 öre i merpris utslaget på hela sin årsleverans. En leverantör, som levererar t. ex. 96 000 kg per år, får också 960 kr. men endast 1 öre i merpris per kg för hela sin leverans. Ingen får mindre än enligt det nuvarande systemet.

Fördelarna med det föreslagna systemet äro följande: Det verkar helt och hållet automatiskt med det högsta bidraget per kg för dem, som kunna leverera upp till 8 000 kg per år och med minskning per kg totalleverans ju större jordbruken och därmed årsproduktionen äro. Ingen orättvisa förekommer mellan jordbrukare med ungefärligen lika produktionsbetingelser. En annan fördel är att det är mycket lätt att genomföra i praktiken. Lantbruksnämnderna kunde helt avkopplas och ägna sitt arbete åt andra produktiva uppgifter.

En ytterligare fördel är att det är mycket enkelt att bygga på eller minska allteftersom jordbrukskalkylen utfaller eller andra omständigheter tillkomma, som motivera ändring i prisrelationerna olika jordbruksprodukter emellan. Bidraget kan ökas eller minskas med ett eller annat öre, eller också kan den anslagsberättigade mjölmängden ökas eller minskas med något tusental kg.

Det senare är en stor fördel därför att jordbrukskalkylens slutsumma kan variera avsevärt mellan olika år. De nu aktuella siffrorna visa ju ett underskott på ca 120 milj. kr., vilket underskott redan disponerats för andra prisjusteringar. Sedan lantarbetaravtalet blir klart och lantarbetarnas lönehöjning är inräknad kommer säkert ett underskott att uppstå, som minst motsvarar kostnadsökningen för den föreslagna omläggningen.

Kostnaden för det nu skisserade förslaget skulle stiga från nuvarande ca 72 milj. kr. till något över 200 milj. kr. per år. Ökningen skulle således belöpa sig till ca 130 milj. kr.

Vi föreslå slutligen att kontantbidraget per ko till dem, som inte kunna leverera mjölk till mejeri, justeras uppåt i förhållande till det föreslagna systemet.

Med hänvisning till ovanstående föreslå vi,

att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t föreslå att det nuvarande producentbidraget påbygges så att det ingår som ett bottenpris med för närvarande 12 öre per kg för upp till 8 000 kg årlig mjölkleverans för varje leverantör till

mejeri, samt att det nuvarande kontantbidraget till sådana jordbrukare, som ej kunna leverera mjölk till mejeri, justeras i förhållande därtill.

Stockholm den 18 januari 1952.

Karl Persson.

Fridolf Jansson.
